

Seudullinen kaupunkivihreä-hanke

Tiia Valtonen, Ramboll Finland Oy

MAL-verkoston juhlaseminaari

28.11.2025

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

RAMBOLL

Työn tavoitteet

- Yhteistyöhanke MAL-verkoston, ympäristöministeriön ja kaupunkiseutujen välillä
- Hankkeen tavoitteena on ollut hakea hyviä toimintamalleja ja käytännön keinoja kaupunkivihreän kehittämiseksi määrän ja laadun suhteen erityisesti seudullisella tasolla
- Osallistetut tahot mm.: YM, Väylävirasto, Suomen Kuntaliitto, Valtiovarainministeriö, LVM, Traficom, MMM, THL, Syke, Aalto-yliopisto, Luke, Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, Uudenmaan liitto, Pohjois-Savon liitto, HSY, Tampereen kaupunkiseutu, Kuopion kaupunkiseutu, Seinäjoki, Vantaa, Jyväskylä, Helsinki, Espoo, Pori, Lahti, Kuopio, Joensuu, Oulu, Kotka, Pirkkala
- Hankkeen toteutti Ramboll Finland Oy

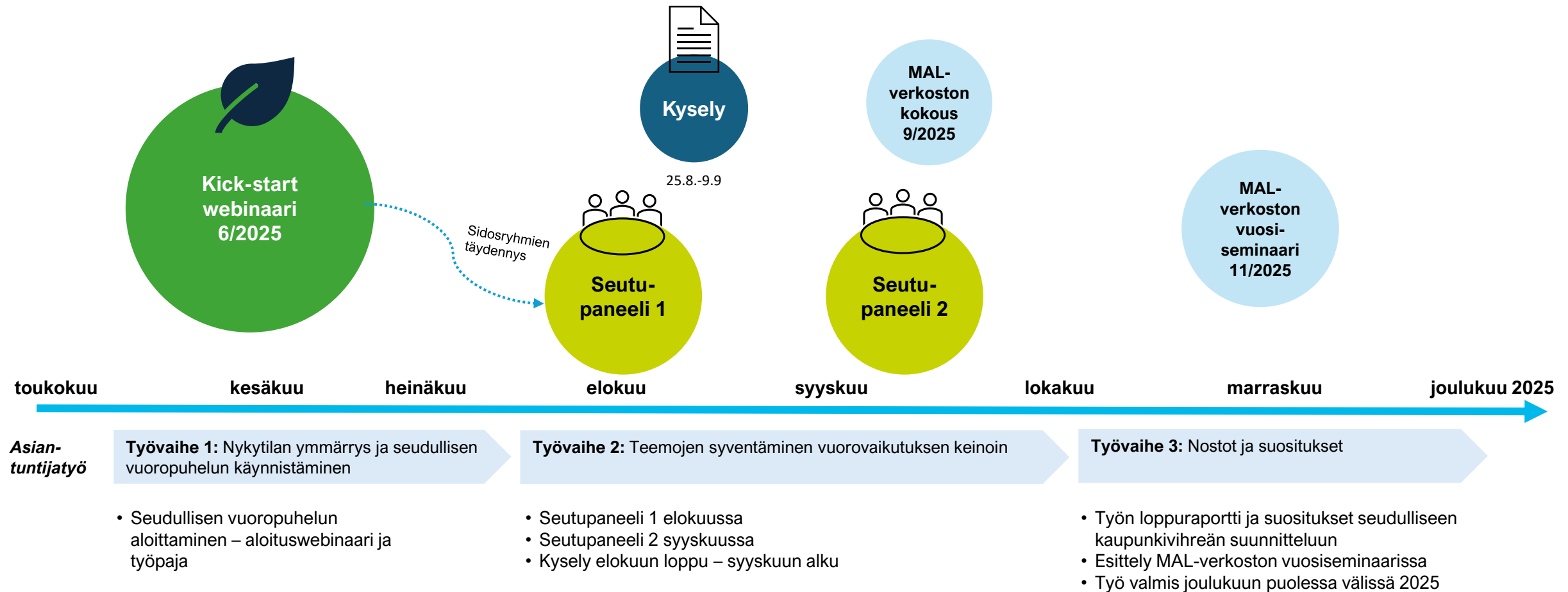
Kysymyksiä, joihin työssä haettiin vastauksia:

Miten parhaalla tavalla kehittää ja ylläpitää kaupunkivihreän määrää ja laatua yhdyskuntarakenteen suunnittelussa ja toteutuksessa, samalla kun kaupunkirakenne tiivistyy?

Minkälaisia kaupunkivihreään ja sen kytkeytyneisyyteen liittyviä ohjelmia, strategioita, ja suunnitteluinstrumentteja (hyvät käytännöt) kaupunkiseudut ovat ottaneet käyttöön, myös seututasolla?

Miten varmistaa viherympäristön laadulliset tekijät ja kytkeytyneisyys kaupunkiympäristössä ja seututasolla? Miten kehitystä mitataan ja seurataan?

Työn prosessin kuvaus

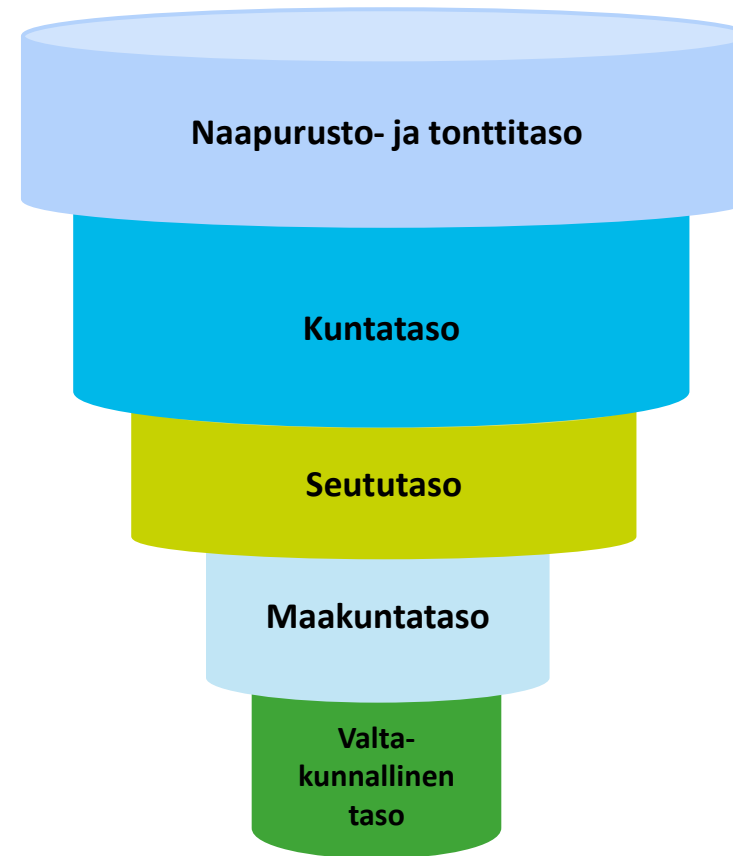
Seudullinen kaupunkivihreä

Seudullisella kaupunkivihreällä tarkoitetaan kuntarajat ylittävää strategisesti suunniteltua, monimuotoisista luonnon elementeistä muodostuvaa kaupunkivihreän verkostoa, joka toimii osana yhdyskuntarakennetta tuottaen erilaisia ekosysteemipalveluita.

Seututason merkitys kaupunkivihreän kehittämisessä

- Seututaso on keskeinen hallinnon taso, jolla voidaan rakentaa ekologisesti yhtenäisiä, ilmastoviisaita ja sosiaalisesti saavutettavia viherrakenteita yli kuntarajojen sekä koordinoida kansallisen ja EU-tason politiikan sekä kunnallisen toimeenpanon välillä.
- Nykyään alueidenkäytön suunnittelujärjestelmässä on merkittävä aukko: **kaupunkiseudun tasolla ei ole virallista viherrakennesuunnitelmaa tai -kaavaa.**

Naapurusto- ja tonttitaso

- Yleissuunnitelmat
- Katu- ja puistosuunnitelmat

Kuntataso

- Alueidenkäytön strategiat ja ohjelmat
- Yleiskaava
- Osayleiskaava
- Kaavarunko ja suunnitteluperiaatteet
- Asemakaava

Seututaso:

- Alueellinen kehittämisohjelma
- Seudullinen työ (kaupunkiseutusuunnitelma, kehityskuvat tai MAL-yhteistyö)

Maakuntataso:

- Maakuntasuunnitelma ja maakuntakaava

Valtakunnallinen taso (kansallinen ohjaus)

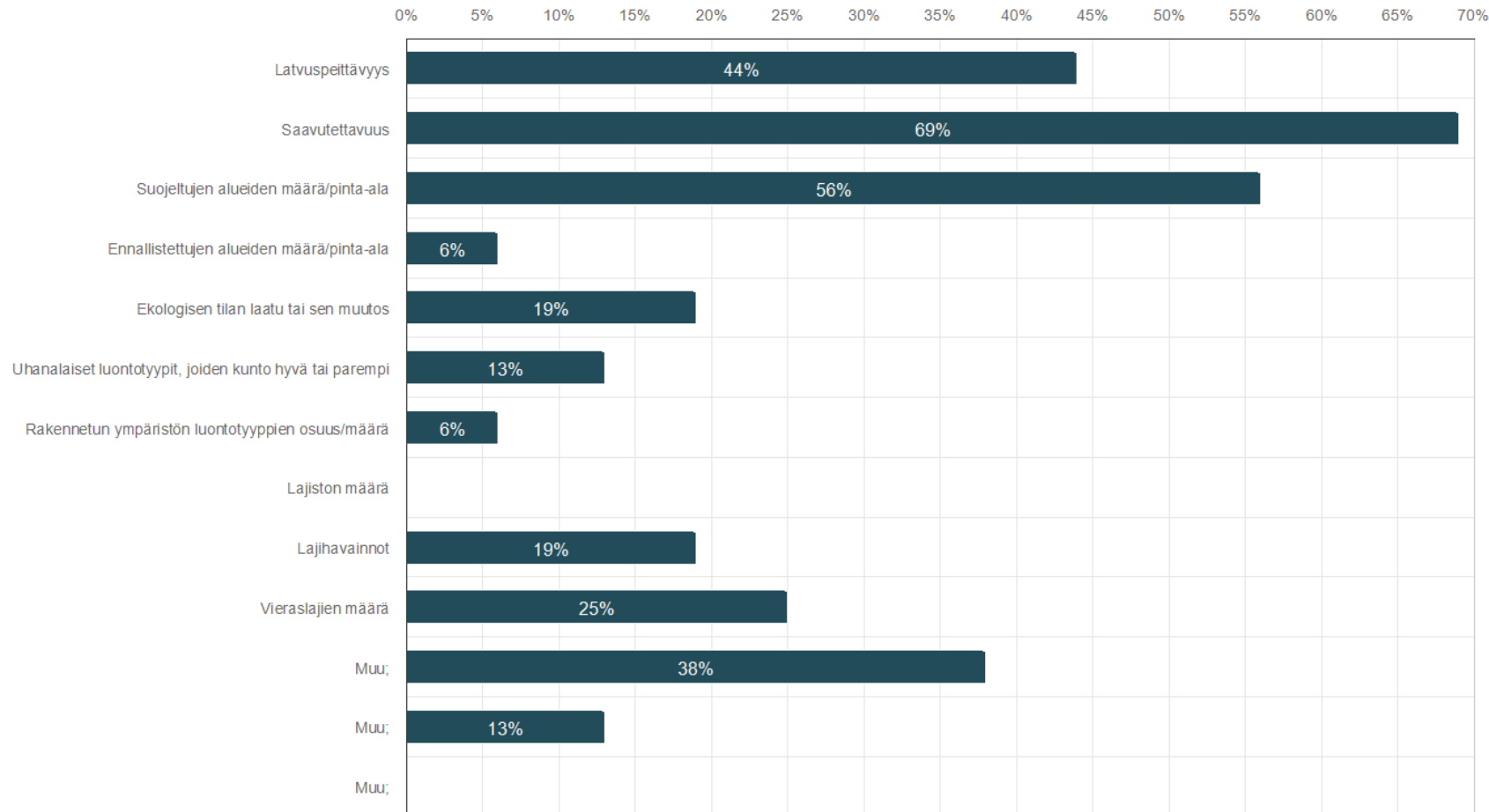
- Lait, tavoitteet
- EU:n ennallistamisasetus ja kansallinen ennallistamissuunnitelma

Kuva. Seudullisen kaupunkivihreän suunnittelujärjestelmän tasot

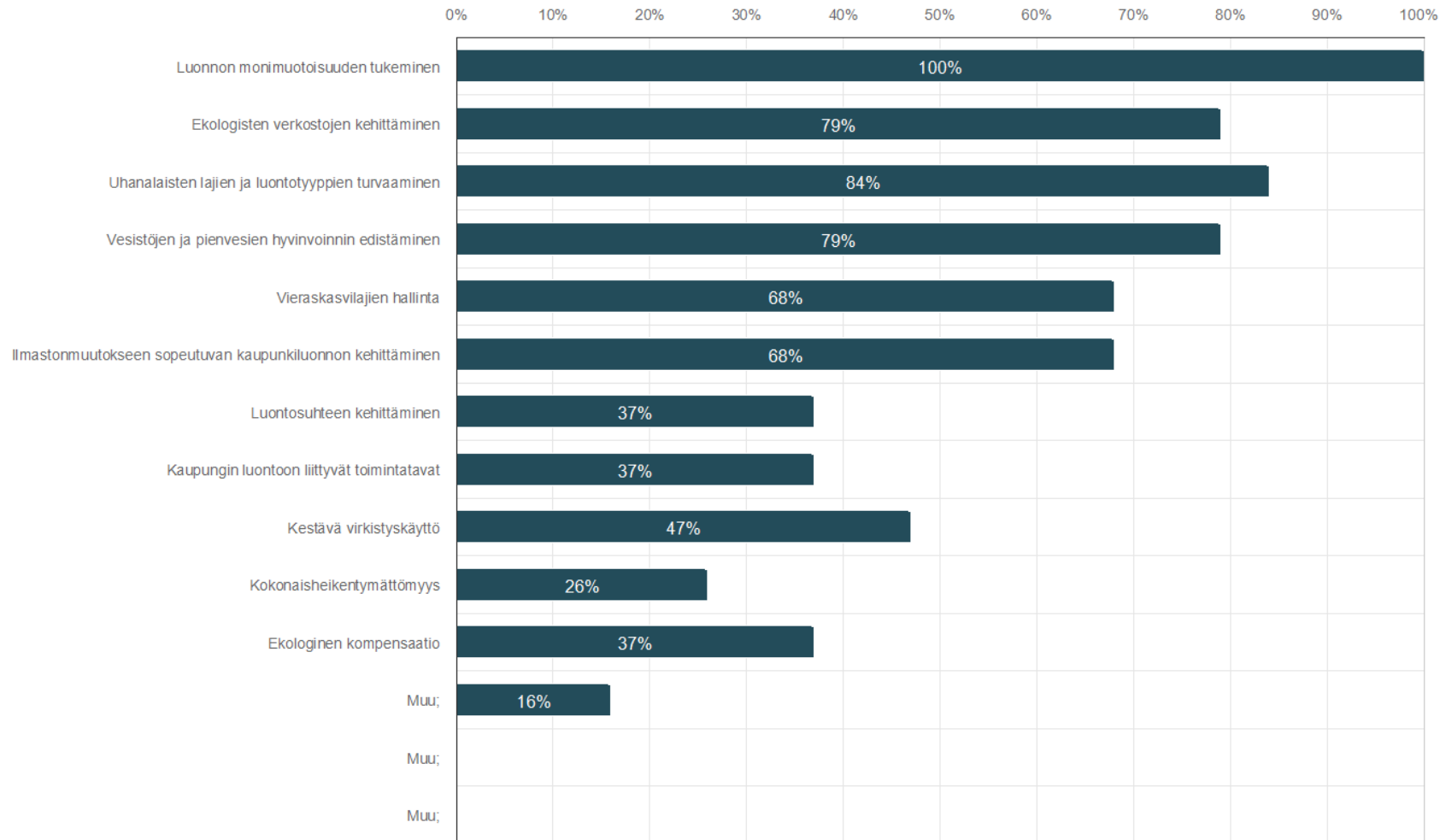
Seudullisen kaupunkivihreän haasteet

- Seututason strateginen asema kaupunkivihreän kehittämisessä on heikko
- Hallinnonalojen siilot estävät kokonaisvaltaisen lähestymistavan
- Tietopohja ja mittarit ovat hajanaisia
- Kaupunkivihreän laatu jää usein määrällisten tavoitteiden varjoon
- Kaupunkien ja seutujen tavoitteet sisältävät usein ristiriitoja tiivistämisen, rakentamisen ja kaupunkivihreän kehittämisen välillä

Millaisia mittareita (määrällisiä tavoitteita) kaupunkivihreälle organisaatiossasi on asetettu? (n=16)

Minkälaisia laadullisia tavoitteita kaupunkivihreälle organisaatiossasi on asetettu? (n=19)

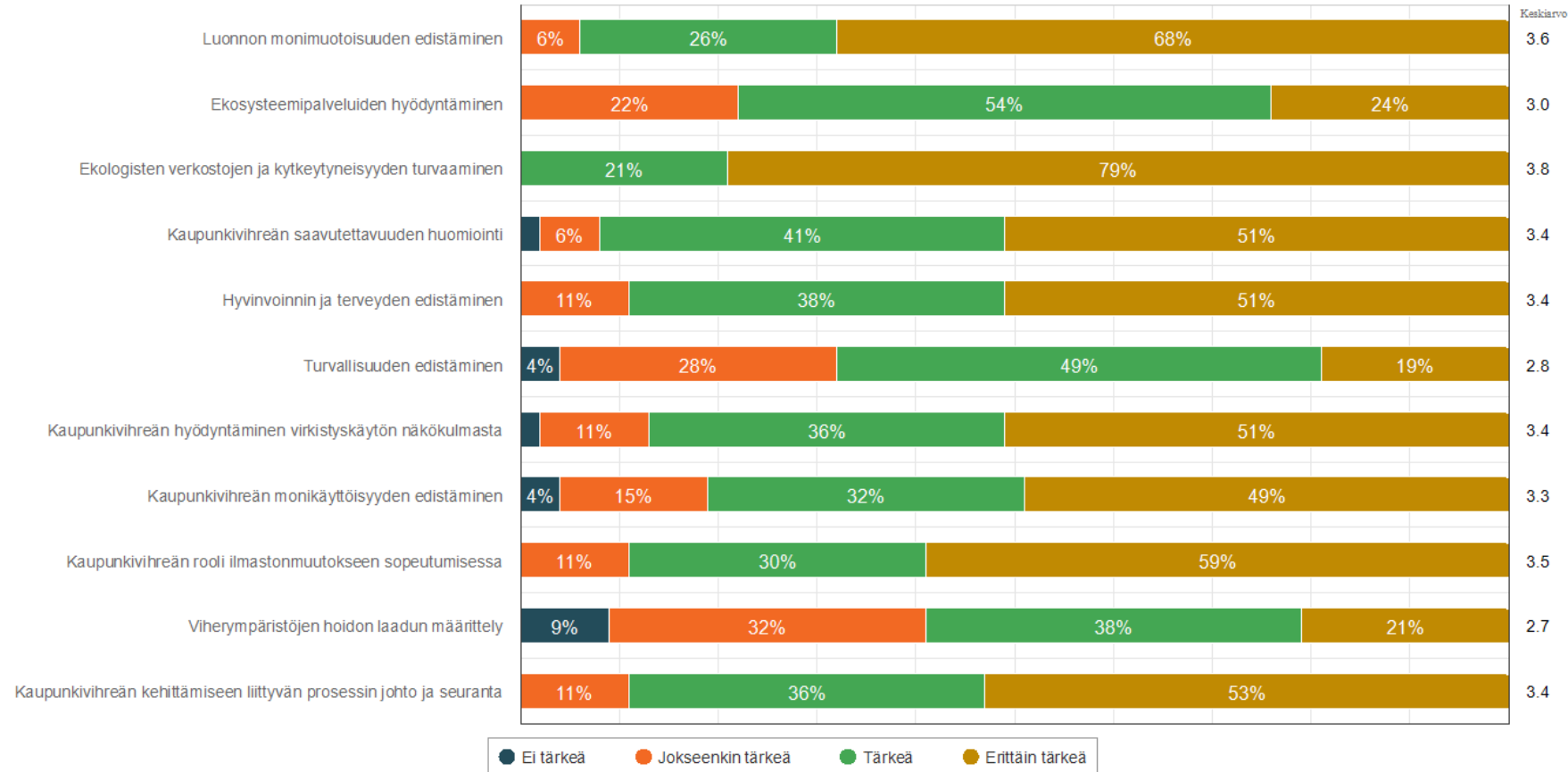

Kaupunkivihreän suunnitteluun liittyviä hyviä käytäntöjä

Väline	Esimerkkejä ja kuvauksia kyselystä ja työpajoista hyvistä käytännöistä kaupunkivihreän edistämisessä
Kaavoitus eri tasoilla	Maakunta-, yleis- ja asemakaavat, kaavarungot ja rakennemallit, joissa osoitetaan viheralueet ja viheryhteydet
Viherkerroin ja vihertehokkuus	Tonttikohtainen viherkerroin, korttelikohtainen viherkerroin, alueellisen viherkertoimen pilotit (ARVO-hanke)
Strategiat ja ohjelmat	LUMO-ohjelmat, metsäohjelmat, viherrakenteen kehityskuvat, ympäristö- ja ilmasto-ohjelmat, pormestariohjelmat
Hoito- ja käyttö-suunnitelmat	Viheralueiden hoitoluokitukset, kunnossapidon ohjeistukset, kansalliset tuotekortit ja tieympäristön hoito-ohjeet
Selvitykset, analyysit ja työkalut	Luontoselvitykset, ekosysteemipalvelu- ja paikkatietoanalyysit, siniviherrakenneselvitykset, paikkatietopohjaiset työkalut, hiilikartat
Suunnitteluohjeet ja määräykset	Kaupunkitilaohjeet, rakennustapaohjeet, puulinjaukset, rakennusjärjestys ja ympäristönsuojelumääräykset
Seudullisen yhteistyön muodot	MAL-sopimukset, työryhmät, lausuntomenettelyt ja viranomaisneuvottelut
Uudet käytännöt ja mittarit	3-30-300-menetelmä, ekologinen kompensaatio, Green Flag -luokitus, RAMS-luokitus

Suosituks seututason kaupunkivihreän kehittämiseen

Miten painottaisit seuraavien teemojen edistämisen tärkeyttä seututasolla? (n=47)

Ehdotus suunnitteluperiaatteista MAL-suunnitteluprosessiin

1. Tunnista ja rajaa keskeinen seututason kaupunkivihreän verkosto ihmisen (viheralueverkosto) ja muun luonnon (ekologinen verkosto) näkökulmista
2. Tunnista ja priorisoi keskeisen seututason kaupunkivihreän verkoston nykyiset katkos- ja heikkouskohdat, joiden nykytilan parantamiseen tulee sitoutua seututason suunnittelussa
3. Arvioi MAL-suunnittelussa esille nousevien maankäyttömuutosten ja keskeisen kaupunkivihreän verkoston ristiriidat
4. Tunnista ja priorisoi keskeisen kaupunkivihreän verkoston muu laadullinen kehittämispotentiaali (kehittämismahdollisuudet) ja aseta tähän liittyvät seurattavat tavoitteet

Suositukset MAL-suunnitteluun

Kaupunkivihreän monihyötyisyys, arvo ja priorisointi

- Viherrakennekysymykset otetaan osaksi MAL-suunnittelua, -sopimuksia ja seuranta erityisesti verkostonäkökulmasta.
- Määritetään kaupunkivihreän raja-arvot (määrälliset ja laadulliset minimitalvoitteet) MAL-suunnitteluun ja –sopimukseen.
- Sovitaan seudun yhteiset periaatteet ekologisesta kompensaatiosta.

Kytkeytyvyys

- Tunnistetaan koko seudun kannalta kaupunkivihreän ja kaupunkivesistöjen pääverkostot (seudulliset verkostotarkastelut), joiden turvaaminen on kokonaisuuden kannalta erityisen tärkeää. Tunnistetaan myös keskeiset katkoskohdat, joihin tulee kohdistaa parantavia toimenpiteitä.
- MAL-sopimuksissa sovitaan priorisoitavista ekologisten yhteyksien parantamiskohteista.
- Laaditaan yhteinen seudullinen strateginen viherverkosto-ohjelma, joka linjaa yhteisen tavoitetilan seudulliselle kaupunkivihreälle.

Suosituksset MAL-suunnitteluun

Tietopohja ja mittarointi

- Kaupunkivihreän arvoihin ja hyötyihin liittyvää tietopohjaa kehitetään. Erityisesti tulee keskittyä viherympäristön monihyötyvaikutuksien sekä taloudellisen arvon osoittamiseen.
- Kaupunkiseuduille kehitetään yhtenäinen seudullisen kaupunkivihreän seuranta soveltuvin mittarein (esimerkiksi latvuspeite, saavutettavuus, lähiviherpinta-ala/asukas/rakennus) ja aineistoin.

Yhteistyö ja toimintamallit

- Tarvitaan pysyviä yhteistyörakenteita, kuten seudullinen yhteistyöfoorumi, joka vastaa siitä, että vihertavoitteet pysyvät mukana seutujen kasvutavoitteiden (esim. asuntotuotantotavoitteiden) rinnalla.
- Luodaan yhteistyöohjelmia, joilla kehitetään ja testataan eri toimenpiteitä sekä politiikka- ja yhteistyömalleja kaupunkivihreän edistämiseksi.

Työn loppuraportti valmistuu
15.12.2025 mennessä.

Kiitos!

Lisätietoja:

Tiia Valtonen

tiia.valtonen@ramboll.fi